"הַשַׁרְח הַחַלַבִּי"
לַתּוֹרָה

תרגום התורה לערבית-יהודית שבפי יהודי ארם-צובא (חלב)

ספר ויקרא
פרשת בהר

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005

בהר סיני

כה א וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר
ב סִינַי לֵאמֹר׃ דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי
תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי
נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שַׁבָּת
ג לַיהוָה׃ שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע
שָׂדֶךָ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כַּרְמֶךָ
ד* וְאָסַפְתָּ אֶת־תְּבוּאָתָהּ׃ וּבַשָּׁנָה
הַשְּׁבִיעִת שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה
לָאָרֶץ שַׁבָּת לַיהוָה שָׂדְךָ לֹא
ה תִזְרָע וְכַרְמְךָ לֹא תִזְמֹר׃ אֵת
סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצוֹר וְאֶת־
עִנְּבֵי נְזִירֶךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת
ו שַׁבָּתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ׃ וְהָיְתָה
שַׁבַּת הָאָרֶץ לָכֶם לְאָכְלָה לְךָ
וּלְעַבְדְּךָ וְלַאֲמָתֶךָ וְלִשְׂכִירְךָ
וּלְתוֹשָׁבְךָ הַגָּרִים עִמָּךְ׃
ז וְלִבְהֶמְתְּךָ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶךָ
תִּהְיֶה כָל־תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל׃
ח* וְסָפַרְתָּ לְךָ שֶׁבַע שַׁבְּתֹת
שָׁנִים שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פְּעָמִים
וְהָיוּ לְךָ יְמֵי שֶׁבַע שַׁבְּתֹת
הַשָּׁנִים תֵּשַׁע וְאַרְבָּעִים שָׁנָה׃
ט וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפַר תְּרוּעָה בַּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבִעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם
הַכִּפֻּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל־
י אַרְצְכֶם׃ וְקִדַּשְׁתֶּם אֵת שְׁנַת
הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וּקְרָאתֶם דְּרוֹר
בָּאָרֶץ לְכָל־יֹשְׁבֶיהָ יוֹבֵל הִוא
תִּהְיֶה לָכֶם וְשַׁבְתֶּם אִישׁ אֶל־
אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ
יא תָּשֻׁבוּ׃ יוֹבֵל הִוא שְׁנַת
הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תִּהְיֶה לָכֶם
לֹא תִזְרָעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת־
סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת־
יב נְזִרֶיהָ׃ כִּי יוֹבֵל הִוא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה
לָכֶם מִן־הַשָּׂדֶה תֹּאכְלוּ אֶת־
יג תְּבוּאָתָהּ׃ בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֹּאת
שני יד תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל־אֲחֻזָּתוֹ׃ וְכִי־ ס
תִמְכְּרוּ מִמְכָּר לַעֲמִיתֶךָ אוֹ
קָנֹה מִיַּד עֲמִיתֶךָ אַל־תּוֹנוּ אִישׁ
טו אֶת־אָחִיו׃ בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחַר
הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתֶךָ
בְּמִסְפַּר שְׁנֵי־תְבוּאֹת יִמְכָּר־
טז לָךְ׃ לְפִי ׀ רֹב הַשָּׁנִים תַּרְבֶּה
מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעֹט הַשָּׁנִים
תַּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר
יז תְּבוּאֹת הוּא מֹכֵר לָךְ׃ וְלֹא
תוֹנוּ אִישׁ אֶת־עֲמִיתוֹ וְיָרֵאתָ
מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה
יח אֱלֹהֵיכֶם׃ וַעֲשִׂיתֶם אֶת־חֻקֹּתַי
וְאֶת־מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם
שלישי (שני) אֹתָם וִישַׁבְתֶּם עַל־הָאָרֶץ
יט לָבֶטַח׃ וְנָתְנָה הָאָרֶץ פִּרְיָהּ
וַאֲכַלְתֶּם לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם
כ לָבֶטַח עָלֶיהָ׃ וְכִי תֹאמְרוּ מַה־
נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא
נִזְרָע וְלֹא נֶאֱסֹף אֶת־תְּבוּאָתֵנוּ׃
כא וְצִוִּיתִי אֶת־בִּרְכָתִי לָכֶם בַּשָּׁנָה
הַשִּׁשִּׁית וְעָשָׂת אֶת־הַתְּבוּאָה
כב לִשְׁלֹשׁ הַשָּׁנִים׃ וּזְרַעְתֶּם אֵת
הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וַאֲכַלְתֶּם
מִן־הַתְּבוּאָה יָשָׁן עַד ׀ הַשָּׁנָה
הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ
כג תֹּאכְלוּ יָשָׁן׃ וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכֵר
לִצְמִתֻת כִּי־לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים
כד וְתוֹשָׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי׃ וּבְכֹל
אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִּתְּנוּ
לָאָרֶץ׃
רביעי כה כִּי־יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָכַר
מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֹב אֵלָיו
כו וְגָאַל אֵת מִמְכַּר אָחִיו׃ וְאִישׁ כִּי
לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשִּׂיגָה יָדוֹ
כז וּמָצָא כְּדֵי גְאֻלָּתוֹ׃ וְחִשַּׁב אֶת־
שְׁנֵי מִמְכָּרוֹ וְהֵשִׁיב אֶת־הָעֹדֵף
לָאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לוֹ וְשָׁב
כח לַאֲחֻזָּתוֹ׃ וְאִם לֹא־מָצְאָה יָדוֹ
דֵּי הָשִׁיב לוֹ וְהָיָה מִמְכָּרוֹ בְּיַד
הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל
חמישי (שלישי) וְיָצָא בַּיֹּבֵל וְשָׁב לַאֲחֻזָּתוֹ׃
כט וְאִישׁ כִּי־יִמְכֹּר בֵּית־
מוֹשַׁב עִיר חוֹמָה וְהָיְתָה
גְּאֻלָּתוֹ עַד־תֹּם שְׁנַת מִמְכָּרוֹ
ל יָמִים תִּהְיֶה גְאֻלָּתוֹ׃ וְאִם
לֹא־יִגָּאֵל עַד־מְלֹאת לוֹ שָׁנָה
תְמִימָה וְקָם הַבַּיִת אֲשֶׁר־בָּעִיר
אֲשֶׁר־לֹא חֹמָה לַצְּמִיתֻת לַקֹּנֶה
אֹתוֹ לְדֹרֹתָיו לֹא יֵצֵא בַּיֹּבֵל׃
לא וּבָתֵּי הַחֲצֵרִים אֲשֶׁר אֵין־לָהֶם
חֹמָה סָבִיב עַל־שְׂדֵה הָאָרֶץ

לוֹ

כה

בהר סיני
1. **וידבר** – וכלם אללה אלא מוסה פי גׄבאל סיני קאיילא:
2. **דבר** – כאלים אלא בנין ישראיל ותקול אליהון אין תיגׄו
אלא אלארץׄ אלדי אנא עטי ליכון ותבטיל אלארץׄ בטאליה
קדאם אללה: 3. **שש** – סית סנין תזרע חקלתך וסית סנין
תכסח כרמך ותיגׄמע אלא מגלתהא: 4. **ובשנה** – ופי סנת
סבעה סבת בטאליה יכון ללארץׄ בטאליה קדאם אללה
חקלתך לם תזרע וכרמך לם תכסח: 5. **את** – אלא כׄיליף
חצידך לם (תכסח) תחסוד ואלא עיניב פרקך לם תקטוף
סנת בטאליה יכון לל ארץׄ: 6. **והיתה** – ותכון בטאלית
אלארץׄ ליכון לל אכל לך ולעבדך ולגׄריתך וליגׄירך
ולאצׄיפך סכנין מעך: 7. **ולבהמתך** – ולאבהימתך ולל
וחשיה אלדי פי ארצׄך תכון גׄמיע מגלתהא לל אכל:
8. **וספרת** – ותעיד לך סבע סבועאת סנין סבע סנין סבע
מראת ויכונו לך אייאם סבע סבועאת סנין תיסעה וארבעין
סניה: 9. **והעברת** – ותפווית בוק תגׄילבה פי שהר סאביע
פי עשרה לישהר פי יום אלגפראן תפוותו בוק פי גׄמיע
ארצׄכון: 10. **וקדשתם** – ותקדסו אלא סנת אלכׄמסין סניה
ותנאדו טלאק פיל ארץׄ לגׄמיע סיכנהא טלאק היא תכון
ליכון ותרגׄאעו רגׄול אלא מילכו ורגׄול אלא טייפתו
תרגׄאעו: 11. **יובל** – טלאק היא סנת אלכׄמסין סניה תכון
ליכון לם תזרעו ולם תחצדו אלא כׄלפהא ולם תקטפו אלא
פרקהא: 12. **כי** – אין טלאק היא קדוס תכון ליכון מן
אלחקליה תאכלו אלא מגלתהא: 13. **בשנת** – פי סנית
אלטלאק האדי תרגׄאעו רגׄול אלא מילכו: 14. **וכי** – ואין
תביעו ביע לרפיקך או משתרה מן יד רפיקך לא תגבנו
רגׄול אלא אכׄו: 15. **במספר** – פי עדאת סנין בעד
אלטלאק תשתירי מן ענד רפיקך פי עדאד סנין מגלאת
ינבאע לך: 16. **לפי** – לקאד כתרית סנין תכאתיר
משתראתו ולקד קלית סנין תקליל משתראתו אין עדאד
מגלאת הוא באייע לך: 17. **ולא** – ולם תגבנו רגׄול אלא
רפיקו ותכׄאף מן אילהך אין אנא אללה אלהכון:
18. **ועשיתם** – ותצנעו אלא רסומאתי ואלא אחכאמי
תחפצׄו ותצנעו ליהון ותגׄלסו עלא אלארץׄ למינתכאל:
19. **ונתנה** – ותגׄעל אלארץׄ תמרהא ותכלו לישבאע
ותגׄלסו למנתכאל עליהא: 20. **וכי** – ואין תקולו איש
נאכול פי סנת סבעה הוודא לם נזרע ולם נגׄמע אלא
מגלתנא: 21. **וצויתי** – ואווצי אלא ברכתי ליכון פי סנת
אלסתתיה (ותצנע אל) ותגׄמע אלא מגלהא לתלת סנין:
22. **וזרעתם** – ותזרעו אלא סנת תמניה ותאכלו מן מגל
אלעתיק חיתא סנת תסעא חיתא מגׄי מגלתהא תאכלו
עתיק: 23. **והארץ** – ואלארץׄ לם תנבע לאביע באת אין
לי אלארץׄ אין גורבא וסכנין אנתו מעי: 24. **ובכל** –
ופי גׄמיע ארץׄ מלככון פכאך תגׄעלו לל ארץׄ: 25. **כי** –
אין יפקר אכׄוך ויביע מן מילכו ויגׄי פככו אלקאריב
אליה ויפיך אלא ביע אכׄו: 26. **ואיש** – ורגׄול אין לם כאן
לו פאכיך ולחקה ידו ויווגׄאד מקדאר פכאכו: 27. **וחשב** –
ויחסוב אלא סנין ביעו וירגׄיע אלא אל זאיד לרגׄול אלדי
באע לו וירגׄע למילכו: 28. **ואם** – ואנכאן לם וגׄדית
ידו מקדאר יראגׄיע לו ויכון ביעו פי יד אלשארי לו חיתא
סנת טלאק ויכׄרוגׄ פיל טלאק וירגׄאע למילכו:
29. **ואיש** – ורגׄול אין יביע בית עמאר קרייה מחווטה צור
ותכון פככתו חיתא תכימול סנת ביעו סאניה תכון פכתו:
30. **ואם** – ואנכאן לם ינפך חיתא תכימול לו סאניה כמליה
ויתבת אלבית אלדי פיל קרייה אלדי אילו צור לאביע
באת לל שארי אלו לאגׄיילו לם יכׄרוגׄ פיל טלאק:
31. **ובתי** – וביות אלצׄייעייה אלדי ליס ליהון צור
מסתדיר עלא חקלית אלארץׄ ינחיסיב פכאך תכון לו

כה

3. **תזמר** – וכן **בגד**, במילה שתרגם אונקלוס (תכסח), וכפירוש רש״י: שקוצצין זמורותיה. ותרגומו: לא תכסח. וייתכן שבערבית של יהודי סוריה המילה שאולה מן הארמית, שכן כסח משמעו בערבית: לנקות, לסלק, לעקור מן השורש. וכן בפסוק 4. על כס״ח בתרגום רס״ג ובמילונו של ר׳ יונה אבן ג׳נאח, ראה אלוני 1964, עמ׳ 243. 5. **ספיח**, וכן **בג**, כתרגום רס״ג: וכׄלף. על ״כׄלף״ כתרגום ספיח וסחיש, ראה: אבישור 1995, עמ׳ 331–332; אבישור 1998, עמ׳ 210–211. **ענבי נזירך** – ענבים שהפרדת לך, וכן **בג** (**בד** חסר תרגום שני הפסוקים 4–5 בשל דילוג). 9. **והעברת שופר תרועה** – וכן **בד**. **ג** מביא עוד תרגום: וַתְנַאדִי בוק תגׄולבא – ותקרא (ב)שופר תרועה, וראה רש״י: והעברת – לשון ויעבירו קול במחנה. לשון הכרזה. 10. **דרור... יובל** – חרות – תרגם את שתי המילים באופן זהה. **ב**: טלאק... עיתאק. **גד**: עותאק... טלאק, כתרגום רס״ג: עתק... אטלאקה. **ב** שינה את סדר המילים, ושתיהן משמעותן: חרות, חופש, שחרור. 21. **וצויתי** – וכן **ב**. **ד**: ואטרח – ואשים. **ועשת** – כתב שני פעלים ותצנע ותגׄמע (=ועשתה ואספה), ומחק את שניהם. 23. **לצמתת** – וכן **ג**: **בד** או ללבת, ר״ל קטע או ביע כׄאלץ – לתמיד או לצמיתות, ר״ל לחלוטין או מכירה סופית. **ב**: קטע בת – מוחלט, תמידי. **ד**: קטע. **ותושבים** – **ב**: וצׄיוף – ואורחים. וכן **ד**: וצׄיף, כתרגום רס״ג: ואצׄיאף, וכן להלן. 24. **אחזתכם** – וכן **ב**. **ד**: חוזיתכון, כתרגום רס״ג: חוזכם, וכן בהמשך. 29. **בית מושב** – וכן **ב**. **ג**: מסכאן. **ד**: גׄלוס – כולם נרדפים. **עיר חומה** – עיר מוקפת חומה, כת״א (קרתא מקפא שור). **בגד**: קיריית צור – עיר חומה.

יֵחָשֵׁב גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ וּבַיֹּבֵל
לב יֵצֵא׃ וְעָרֵי הַלְוִיִּם בָּתֵּי עָרֵי
אֲחֻזָּתָם גְּאֻלַּת עוֹלָם תִּהְיֶה
לג לַלְוִיִּם׃ וַאֲשֶׁר יִגְאַל מִן־הַלְוִיִּם
וְיָצָא מִמְכַּר־בַּיִת וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ
בַּיֹּבֵל כִּי בָתֵּי עָרֵי הַלְוִיִּם הִוא
אֲחֻזָּתָם בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל׃
לד וּשְׂדֵה מִגְרַשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכֵר
כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הוּא לָהֶם׃
לה וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ וּמָטָה ס
יָדוֹ עִמָּךְ וְהֶחֱזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשָׁב
לו וָחַי עִמָּךְ׃ אַל־תִּקַּח מֵאִתּוֹ נֶשֶׁךְ
וְתַרְבִּית וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחֵי
לז אָחִיךָ עִמָּךְ׃ אֶת־כַּסְפְּךָ לֹא־
תִתֵּן לוֹ בְּנֶשֶׁךְ וּבְמַרְבִּית לֹא־
לח תִתֵּן אָכְלֶךָ׃ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם
אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ
שישי (רביעי) כְּנַעַן לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים׃
לט וְכִי־יָמוּךְ אָחִיךָ עִמָּךְ
וְנִמְכַּר־לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבֹדַת
מ עָבֶד׃ כְּשָׂכִיר כְּתוֹשָׁב יִהְיֶה
עִמָּךְ עַד־שְׁנַת הַיֹּבֵל יַעֲבֹד
מא עִמָּךְ׃ וְיָצָא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו
עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־
מב אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב׃ כִּי־עֲבָדַי
הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ
מִצְרָיִם לֹא יִמָּכְרוּ מִמְכֶּרֶת
מג עָבֶד׃ לֹא־תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ
מד וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ׃ וְעַבְדְּךָ

וַאֲמָתְךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לָךְ מֵאֵת
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבֹתֵיכֶם מֵהֶם
מה תִּקְנוּ עֶבֶד וְאָמָה׃ וְגַם מִבְּנֵי
הַתּוֹשָׁבִים הַגָּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם
תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם
אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאַרְצְכֶם וְהָיוּ
מו לָכֶם לַאֲחֻזָּה׃ וְהִתְנַחַלְתֶּם אֹתָם
לִבְנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לָרֶשֶׁת אֲחֻזָּה
לְעֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ וּבְאַחֵיכֶם
בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־
תִרְדֶּה בוֹ בְּפָרֶךְ׃
שביעי מז וְכִי תַשִּׂיג יַד גֵּר וְתוֹשָׁב
עִמָּךְ וּמָךְ אָחִיךָ עִמּוֹ וְנִמְכַּר לְגֵר
תּוֹשָׁב עִמָּךְ אוֹ לְעֵקֶר מִשְׁפַּחַת
מח גֵּר׃ אַחֲרֵי נִמְכַּר גְּאֻלָּה תִּהְיֶה־
מט לּוֹ אֶחָד מֵאֶחָיו יִגְאָלֶנּוּ׃ אוֹ־
דֹדוֹ אוֹ בֶן־דֹּדוֹ יִגְאָלֶנּוּ אוֹ־
מִשְּׁאֵר בְּשָׂרוֹ מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ
יִגְאָלֶנּוּ אוֹ־הִשִּׂיגָה יָדוֹ וְנִגְאָל׃
נ וְחִשַּׁב עִם־קֹנֵהוּ מִשְּׁנַת הִמָּכְרוֹ
לוֹ עַד שְׁנַת הַיֹּבֵל וְהָיָה כֶּסֶף
מִמְכָּרוֹ בְּמִסְפַּר שָׁנִים כִּימֵי
נא שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ׃ אִם־עוֹד
רַבּוֹת בַּשָּׁנִים לְפִיהֶן יָשִׁיב
נב גְּאֻלָּתוֹ מִכֶּסֶף מִקְנָתוֹ׃ וְאִם־
מְעַט נִשְׁאַר בַּשָּׁנִים עַד־שְׁנַת
הַיֹּבֵל וְחִשַּׁב־לוֹ כְּפִי שָׁנָיו יָשִׁיב
נג אֶת־גְּאֻלָּתוֹ׃ כִּשְׂכִיר שָׁנָה
בְּשָׁנָה יִהְיֶה עִמּוֹ לֹא־יִרְדֶּנּוּ
נד בְּפֶרֶךְ לְעֵינֶיךָ׃ וְאִם־לֹא יִגָּאֵל

בְּאֵלֶּה וְיָצָא בִּשְׁנַת הַיֹּבֵל הוּא
מפטיר נה וּבָנָיו עִמּוֹ׃ כִּי־לִי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל
עֲבָדִים עֲבָדַי הֵם אֲשֶׁר־
הוֹצֵאתִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם
כו א אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ לֹא־תַעֲשׂוּ
לָכֶם אֱלִילִם וּפֶסֶל וּמַצֵּבָה לֹא־
תָקִימוּ לָכֶם וְאֶבֶן מַשְׂכִּית לֹא
תִתְּנוּ בְּאַרְצְכֶם לְהִשְׁתַּחֲוֹת
עָלֶיהָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃
ב אֶת־שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמֹרוּ וּמִקְדָּשִׁי
תִּירָאוּ אֲנִי יְהוָה׃

בחקתי ג אִם־בְּחֻקֹּתַי תֵּלֵכוּ וְאֶת־מִצְוֹתַי ס
ד תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם׃ וְנָתַתִּי
גִשְׁמֵיכֶם בְּעִתָּם וְנָתְנָה הָאָרֶץ
יְבוּלָהּ וְעֵץ הַשָּׂדֶה יִתֵּן פִּרְיוֹ׃
ה וְהִשִּׂיג לָכֶם דַּיִשׁ אֶת־בָּצִיר
וּבָצִיר יַשִּׂיג אֶת־זָרַע וַאֲכַלְתֶּם
לַחְמְכֶם לָשֹׂבַע וִישַׁבְתֶּם לָבֶטַח
שני ו* בְּאַרְצְכֶם׃ וְנָתַתִּי שָׁלוֹם בָּאָרֶץ
וּשְׁכַבְתֶּם וְאֵין מַחֲרִיד וְהִשְׁבַּתִּי
חַיָּה רָעָה מִן־הָאָרֶץ וְחֶרֶב לֹא־
ז תַעֲבֹר בְּאַרְצְכֶם׃ וּרְדַפְתֶּם אֶת־
אֹיְבֵיכֶם וְנָפְלוּ לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃
ח וְרָדְפוּ מִכֶּם חֲמִשָּׁה מֵאָה
וּמֵאָה מִכֶּם רְבָבָה יִרְדֹּפוּ וְנָפְלוּ
ט אֹיְבֵיכֶם לִפְנֵיכֶם לֶחָרֶב׃ וּפָנִיתִי
אֲלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם
שלישי (חמישי) וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וַהֲקִימֹתִי אֶת־
י* בְּרִיתִי אִתְּכֶם׃ וַאֲכַלְתֶּם יָשָׁן

ופיל טלאק יכ̇רוג': 32. **וערי** – וקורא לאויין אביות קורא מלכהון פככית דהר תכון לל לויין: 33. **ואשר** – ואלדי יפיך מן אללויין ויכ̇רוג' ביע בית וקריית מילכו פיל טלאק אין ביות קורא לאויין היא מלכהון פי וצט בנין ישראל: 34. **ושדה** – ואלחקליה פסחית קורהון לם ינבאע אין מיליך דהר הוא ליהון: 35. **וכי** – ואין יפקר אכ̇וך ותמיל ידו מעך ותתקווא פי גאריב וסאכין ויעיש מעך: 36. **אל** לא תאכ̇וד מן ענדו פיידיה וריבא ותכ̇ף מן אלהך ויעיש אכ̇וך מעך: 37. **את** – אלא פצ̇תך לם תג'על לו פיל פיידיה ופיל ריבא לם תג'על אכלך: 38. **אני** – אנא אללה אלהכון אלדי אכ̇רג'תך ליכון מן ארץ̇ מצר לאעטי ליכון אלא ארץ̇ כנען ליאסיר ליכון לל רב: 39. **וכי** – ואין יפקר אכ̇וך מעך וינבע לך לם תכ̇דום פי כ̇דמת עבד: 40. **כשכיר** – כל יג'יר כאל סאכין יכון מעך חיתא סנת טלאק יכ̇דום ענדך: 41. **ויצא** – ויכ̇רוג' מן ענדך הוא ובנינו מעו וירג'ע אלא טייפתו ואלא מיליך אבאתו ירג'ע: 42. **כי** – אין עבידי הימא אלדי אכ̇רג'ת ליהון מן ארץ̇ מצר לם ינבעו ביע עבד: 43. **לא** – לם תחכום פי פיל קסווייה ותכ̇ף מן אילהך: 44. **ועבדך** – ועבדך וג'אריתך אלדי יכונו לך מן ענד אלשיעוב אלדי מסתדרכון מנהון תשתרו עבד וג'רייה: 45. **וגם** – ואיצ̇א מן בנין ג'לסין סכנין מעכון מנהון תשתרו ומן טייפתהון אלדי מעכון אלדי אנוולדו פי ארצ̇יכון ויכונו ליכון לל מיליך: 46. **והתנחלתם** – ותסתוורתו ליהון לבנינכון תבעכון לוורתת אלמיליך לל דהר פיהון תכ̇דמו ופי אכ̇וותכון בנין ישראיל רג'ול פי אכ̇ו לם תחכום פי פיל קסוויה: 47. **וכי** – ואין תלחק יד גאריב וסאכין מעך ויפקר אכ̇וך מעו וינבע לגאריב סאכין מעך או לל ארמאני טייפית גאריב: 48. **אחרי** – בעד אלביע פכאך תכון לו ואחיד מן אכ̇וותו יפיכו: 49. **או** עמו או איבין עמו יפיכו או מן קראייב לחמו מן טייפתו יפיכו או לחקא ידו וינפך: 50. **וחשב** – ויחסוב מע שארי מן סנת ביעו לו חיתא סנת טלאק ויכון פיצ̇ית ביעו פי עדאד סנין כי אייאם אליג'יר יכון ענדו: 51. **אם** – אנכאן עאד כתרא פיל סנין לקדהון יראג'יע פככתו מן פיצ̇ית משתארתו: 52. **ואם** – ואנכאן קליל אתבקא פיל סנין חיתא סנת טלאק ויחסוב לו עלא קד סנינו ירג'יע אלא פככתו: 53. **כשכיר** – כי יג'יר סניה פי סניה יכון ענדו לם יחכמו פיל קסווייה לחצ̇רתך: 54. **ואם** – ואנכאן לם ינפך פי הדולי ויכ̇רוג' פי סנת טלאק הוא ובנינו מעו: 55. **כי** – אין לי בנין ישראיל עביד עבידי הימא אלדי אכ̇רג'ת ליהון מן ארץ̇ מצר אנא אללה אלהכון:

כו

1. **לא** – לם תצנעו ליכון מעבודאת ופיסיל ומצטביה לם תנצבו ליכון וחג'ר נקש לם תג'עלו פי ארצ̇כון לתסג'דו עליהא אין אנא אללה אלהכון: 2. **את** – אלא אייאם סבותי תחפצ̇ו ומקדסי תכ̇אפו אנא אללה:

בחקתי 3. **אם** – אנכאן פי רסומאתי תמצ̇ו ואלא אווצאתי תחפצ̇ו ותצנעו ליהון: 4. **ונתתי** – ואג'על מטרכון פי וקתהון ותג'על אלארץ̇ מגלהא וסג'ר אלחקליה יג'על תמרו: 5. **והשיג** – וילחק ליכון דרס אלא אלקטף ואלקטף ילחק אלא זרע ותכלו טועמכון לישבע ותג'לסו למנתכאל פי ארצ̇כון: 6. **ונתתי** – ואג'על סלאם פיל ארץ̇ ותטג'עו וליס מג'עיז ואבטיל וחשיה רצ̇ייה מן אלארץ̇ וסיף לם תפות פי ארצ̇כון: 7. **ורדפתם** – ותרגדו אלא עדוינכון ויקעו קדמכון ליסיף: 8. **ורדפו** – וירגדו מנכון כ̇מסיה מייה ומייה מנכון רבוויה ירגדו ויקעו עדוינכון קדמכון ליסיף: 9. **ופניתי** – ואלתיפית אליכון ואנמי ליכון ואכתיר ליכון ואתבית אלא אחדי מעכון: 10. **ואכלתם** – ותכלו עתיק

ד: קרייה אלדי לו צור, כתרגום רס"ג: קריה להא סור – עיר אשר לה חומה. 32. **הלוים** – לויין וכן לאוויין – צורה ממוצעת בין הערבית והעברית. **ב** לויים, כצורה העברית: **ד**: הערבית: לוואניין כצורה וכתרגום רס"ג: אלליוואניין. וראה במבוא. 37. **כספך** – וכן **בד**. **ג**: דרהמאך. 43. **בפרך** – ראה שמות א 13. כאן יש להוסיף שגם ד מתרגם כאן: בלקסאווה (בתרגום ד חסר תרגום בראשית ושמות עד כו 11). 45. **התושבים** – **ב**: אלצ̇יוף – האורחים, וכן ד: אלצ̇יף. ראה לעיל פסוק 23. **הולידו** – **בד**: כ̇לפו – מילה נרדפת. 47. **לעקר** – לארמי, וכן **ב**. **ג**: לל כאפיר או ליל ארמאני – לכופר או לארמי. ד: לארמני פירוש אחר ליכ̇אדים מעבודאת אלאג'נבייה. פירוש ראשון כת"א (לארמאי). לפירוש השני, לעובד עבודה זרה, ראה רש"י ורד"ק.

כו

1. **אלילם** – **ד**: לאשאת – הבלים. **ב**: מעבודת לאש – אלילי הבל. מאיר ששון תרגם "הבל הבלים" (קהלת א 2): לאש אללאשאתי (ראה קהלת ושרח תרמ"ה). **ופסל** – וכן ד: פסל – אין לדעת אם היא מילה עברית שאולה בערבית היהודית או שהיא מילה נדירה בערבית. ראה רצהבי 1985, עמ' 109. וראה במבוא. **ב**: צנם – פסל. **ואבן משכית** – אבן מקושטת, וכן **בגד**. 6. **רעה** – רצ̇ייה = **ב**: רדייה.

המרכז העולמי למורשת יהדות ארם-צובא (חלב)

תל-אביב תשס"ו - 2005